

Motion till riksdagen 2020/21:3873

av **Barbro Westerholm m.fl. (L)**

med anledning av skr. 2020/21:89 Riksrevisionens rapport om granskning av statens styrning av äldreomsorgen

---

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utarbeta en nationell åtgärdsplan för att stärka kvaliteten inom äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Enligt Riksrevisionens rapport har regeringens utsatta mål angående kvaliteten inom äldreomsorgen inte uppnåtts. Liberalerna anser att kompetensen bör stärkas inom en rad olika områden kopplat till äldreomsorgen och att statens styrning av äldreomsorgen därför behöver en nationell åtgärdsplan. Den nationella åtgärdsplanen, vilken behöver utarbetas i samråd med SKR, bör innehålla följande inriktning.

Stärk arbetsvillkoren för de anställda

Under coronakrisen har medarbetarna i både hälso- och sjukvård och omsorgssektorn fått arbeta under mycket pressade förhållanden. I det korta perspektivet behövs nödvändig vila och ledighet, men efter denna extrema arbetsbörda är det viktigt att arbetsgivarna också följer långsiktigt hur personalen mår. Reaktionen på svår stress kan ibland komma långt i efterhand. Staten och regionerna behöver säkerställa att företagshälsovården räcker till hälso- och sjukvårdens samt äldreomsorgens medarbetare.

Varje anställd ska kunna arbeta på toppen av sin förmåga. I dag gör ofta en grundutbildad sjuksköterska samma arbetsuppgifter som en med specialistutbildning, ofta med samma lön, oavsett antal år i yrket, men med skillnaden att den specialistutbildade har betydligt högre studieskuld än den grundutbildade. Dessutom visar statliga

utredningar att en stor andel undersköterskor och sjuksköterskor själva anser att de utför arbete som andra skulle kunna klara av. Liknande resultat har presenterats från regionala undersökningar av läkares arbetsmiljö. Yrkesroller behöver optimeras. Medarbetare med legitimation bör avlastas så att deras kunskaper och kompetens används där de gör mest nytta.

Vidare måste anställda få vidareutbildas. Fyra av tio anställda inom äldreomsorgen saknar tillräcklig utbildning. Undersköterska behöver vara en examen med skyddad yrkestitel med ett definierat kunskapsinnehåll, i enlighet med utredningen om reglering av yrket undersköterska för att yrkets attraktivitet kan öka. Arbetsgivaransvaret för regelbunden fortbildning inom alla legitimationsyrken måste stärkas. Socialstyrelsen bör få i uppdrag att i samverkan med parterna ta fram program för obligatorisk och kontinuerlig fortbildning med tydliga riktlinjer.

Eget hemtjänstteam till varje omsorgstagare

Det är när samma person knackar på dörren varje dag som omsorgstagare och omsorgspersonal kan bygga en relation och känna en ömsesidig trygghet. Liberalerna anser att ett eget hemtjänstteam behöver tillsättas för att kunna minska antalet personer kring varje omsorgstagare. I dag möter en omsorgstagare i snitt 16 olika personer under en tvåveckorsperiod. Målet bör vara att antalet olika personer omsorgstagare ska träffa ska halveras till ett snitt om åtta.

Det egna hemtjänstteamet behöver därtill inkludera en fast omsorgskontakt. Äldre som har hemtjänst behöver få en tryggare tillvaro präglad av kontinuitet och individanpassad omsorg. Omsorgskontakten bör inneha undersköterskekompetens, vilket behöver uttryckas på nationell nivå då kompetensnivån hos hemtjänsten ser olik ut i landets kommuner.

En strategi mot den ofrivilliga ensamheten

Innan pandemin uppgav två tredjedelar av boende vid äldreboenden att de upplevde en ofrivillig ensamhet. Färre än var tionde årsrik hade anhöriga i sin närhet när de avled av covid-19. En sammanställning av 148 olika forskningsstudier visar att ofrivillig ensamhet skadar oss lika mycket som rökning och fetma. Viktiga orsaker är när man inte känner sig behövd, inte är en del av samhället därför att man har förlorat den sociala bas som arbetslivet ger. En annan orsak är när man har förlorat sin sociala bas därför att anhöriga och vänner har gått bort och man inte har förmått att bygga upp nya goda relationer i livet. Den nationella åtgärdsplanen för äldreomsorgen behöver därför ta ett helhetsgrepp mot den ofrivilliga ensamheten under, såväl som efter, den rådande pandemin.

Inför språkrav inom äldreomsorgen

Parallellt behöver kraven för att arbeta inom äldreomsorgen öka. Det är en förutsättning för att attraktiviteten inom yrket ska stärkas samt att kvaliteten ska bli bättre. För äldre är det dessutom en trygghet att kunna kommunicera med någon som behärskar sitt eget språk. Socialstyrelsens föreskrifter bör därför ändras genom att personal i äldreomsorgen måste ha tillräckliga kunskaper i det svenska språket. Drygt 56 procent av de

anställda inom Sveriges tre storstadskommuner är födda utomlands. Utrikesfödda är en förutsättning för att verksamheten ska fungera i en stor del av Sveriges kommuner. Därför är det viktigt att stat och kommun tillsammans ger alla anställda rätt förutsättningar och utbildning för att kunna läsa instruktioner, dokumentera och kommunicera med de boende.

Läkare på äldreboenden

Trots att mer än en fjärdedel av svensk sjukvård bedrivs i kommunerna får de inte anställa läkare. Geriatriker och allmänläkare borde kunna anställas av äldreboenden. Detta är något som Coronakommissionens granskning kritiserar. Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har gjort en granskning av fallen av åsriika i corona, och där man konstaterar att cirka 20 procent av fallen inte föranlett någon läkarbedömning alls. Ifall kommuner tillåts anställa läkare kommer fler boende kunna få den läkarbedömning de har rätt till.

Barbro Westerholm (L)

Lina Nordquist (L)

Maria Nilsson (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)

Johan Pehrson (L)

Gulan Avcı (L)

Mats Persson (L)